Virginia Jonesson

à Mirabeau.

Stutt og einföld

Skyring Fræda

ad mestu leiti saunin og lögud,

eptir

Dr. Pontoppidans

wtleggingu,

af

Vigfusi Jons syni.

Prentud i Kaupmannah. 1770. af August Friderich Stein.

Jón Borgfirdingur.

97658

Hæðla

Hæruverdugi

og

Hælærdi

Herra,

Hr. Finnur Jons Son,

Biskup Skalholts

stiptis.

Þegar eg virdi fyrir mer

ydar Hæruverdugheita

stora ælit og embætti i kri-

stiligri Kirkiu, enn annars-
vegar lofliga aiſtundan og
unnnhyggiu fyrir ungdom-
ſins ſaluhiaalpligrt uppfræ-
dingu, þickiſt eg eigi mega
leita mijnu litla verki odru-
vijs meiri frama, enn ad
helga þad og tileinka yðar
Hæruverdugheitum, er
þer gisrſt kunnid med greind
og ſanngirni at profa hvad þar
f er ſtædiligt, og lagfæra
hitt

hitt sem ufautt er. Enn þo ad tijd og krijngumstædur metnudu mer ad niota til þessa fyritækis ydar goda fulltingis og raudaneytis, sem mig hefdi eigi alltijtid styrkt og stodad, vonar eg eigi ad sijdur, ydar Hæruverdugheita liwflyndi taki þessu vel, og virdi mitt avdmiukt avarp og kvediu, sem sammann vott, og merki til

stærstu virdingar og Undir-
gefnis, er eg vil eins med pessu,
sem hverju odru, jafnan vijs-
sa, og vera til lijfs loka.

Ydar

Hæruverdugheita

audmiukur penari

B. J. S.

Til Lesarans.

Ef margar merkiligar bækur, sem utanlands eru, væri hingad komnar á hvers manns hendi, kæmi oss hér í landi fyrir sjónir, ætla eg margur greti fyrir gullid sem hann eigi ætti.

Þegar eg sá í Kaupmannahofn, þau tvo Beyers og Rindings bitlu utgrip af Pontoppidans spurningum, sem um alla Dannmerk

eru nu algeing, og hafa þar almennings-hroos, virdtist mer ovidurkvæmiligt, ad fafrodi ungdomur a Islandi, skyldi einn afskiptast þeim hag og nytsemi, sem ollum er annarstadar i riikinu sameiginligt. Eg þarf eigi her ad greina, sem alkunna er, hvilikan þvnga, og mædu Pontoppidans wtskyring hefir um stundir lagt a, bædi kennendur og lærendur, ef þeir skyldu nockur not hafa af tiedum barna lærdoomi, enn þad mau undra, er enginn af oss hefir vrdid til ad raida her nockura boot a, þegar þad lai þo greidt fyrir, og var med ollu ohætt, ad feta i footspor þeirra goodu manna,

sem

sem fyrr nefnda eg. Nu þoott eg vissa mig lijtt færann til ad vinna og vanda so þetta verk, sem bæri, er ver siaunm ad sialfum þeim haulærdu hefir þad misjafnt tekist, redst eg þo til, þegar eg barst eigi annad fyrir, ad samantaka þessi fayrdi, einungis þeim tornæmu og einfauldustu til lettis og fyrirgreidslu, sem hvartki læra, ne geta lært Pontoppidan. Eg hefir avalt kappkostad, ad hafa alt sem styttst, og i faam ordum foolgid; þo, ad eg vona, til nokkurrar hlijtar nægiligt og skilianligt. Navdsynligar greinir og lærdooma hefir eg hvargi undanfelt, enn ai sumumm staudum nockuru nytsam-

ligu viðbætt. Jafnframt þessu lagði eg stund á gott modurmaal, og retta stafsun ordanna, þo það hafi mer engvanveginn tekist, sem best mætti verða.

Gud, sem alleina gefur avoxtin til þess plantada og vokvada, laiti þetta þena ser til dyrdar, og þeim er brvka, til gagns og gooda.

Skrifad i Kavpmannahofn,
á Mariu Bodunardag.
1770.

B. J. S.

Heilög Fræði
eda
Saa litli
Catechísmus
Lutherí.

Bodordin.
þetta eru Tiu Laga Bodord
Guds.

Fyrsta Bodord.
Eg er Drottinn Gud þinn, sem vtleiddi þig af Egypta landi, þv skalt ecki hafa annarliga gudi fyrir mer.

Jón. Borgfirðingur.

Hvad er þad? Þad er.
Ver eigum yfir alla hluti framm Gud ad ottaſt, hann ad elſka, og ad hann ein ad trwa.

Annad Bodord.

Þw ſkalt ecki leggia nafn Drottins Guds þijns vid hiegooma, þvi Drottin mun eigi halda þann ſaklavſann, ſem brwkar hanns nafn hiegoomliga.

Hvad er þad? Þad er.
Ver eigum ad Ottaſt og elſka Gud.

Þugvum eigu ver ills ad bidia i hans nafni, eigi ſverja vid þad, nie fiolkyngi fremia, eigi liwga nie ſvijkia, helldur eigum

eigum ver Guds nafn ad aikalla i aullum vorum navdsynium, pad ad tilbidia, lofa pad, og pvi Dackir ad giora.

pridia Bodord.

Minstu ad helga hoisdardagium Drottins Guds pijns.

Hvad er pad? Pad er.

Ver eigum ad ottast og elska Gud.

Ad ver eigi fyrirlijtum predikun, nie hanns ord, heldur eigum ver pad heilagt ad halda, giarnann heyra pad og læra, og odrum kenna.

Fioorda Bodord.

Heidra skaltu faudur pinn og modur, so per velvegni, og pu verdir langlijfur a jordunni.

Hvad er þad? Þad er.
Ver eigum ad ottaſt og elſka Gud.
Ad ver eigi fyrirlijtum vora forelldra, nie þau ſem yfir oſſ eru bodnir, eigi þau til reidi reitum, heldur þau i heidri høfum, þioonum þeim og hlydnir ſeum, elſkum þau og virding veitum.

Fimta Bodord.

Þw ſkalt ecki mann deyda.
Hvad er þad? Þad er.
Ver eigum ad ottaſt og elſka Gud:
Ad ver eigi meidum hold vors nauunga, eda giorum høunum mein i nockru, heldur eigum ver honum ad biarga, og vid hialſpa, i anllum hans lijfs naudſynium. Siot-

Siøtta Bodord.

Þw skalt ecki Hoordoom Drygia.

Hvad er þad? Þad er.

Ver eigum ad ottaſt og elſka Gud.

Ad ver liſum hreinferdugliga bædi i ordum og verkum, og ad hvor einn elſki og i heidri hafi ſijna egta perſoonu.

Siøunda Bodord.

Þw skalt ecki ſtela.

Hvad er þad? Þad er.

Ver eigum ad ottaſt og elſka Gud.

Ad ver eigi grijpum goots eda peninga vors nagunga, eda med følſkum kavpayri edur undirhyggiu undir oſſ drogum, heldur eigum ver hønum ad hiaalpa, ſo hans goots og

Upp-

Upphelldi aþvarttíſt og vard-veitíſt.

Attunda Bodord.

Þw ſkalt ecki bera falſkann vitnisburd aj mooti þijnum naunga.

Hvad er þad? Þad er.

Ver eigum ad ottaſt og elſka Gud.

Ad ver eigi raungſiga liv-gum nockru aj vorn naunga, eigi ſoijkium, baktolum edur ofrœgium hann i nockru, heldur eigum ver hann ad afſaka, alt gott umm hann ad tala, og færa alla hluti til betri vegar.

Niunda Bodord.

Þw ſkalt ecki girnaſt hws naunga þins,

Hvad

Hvad er þad? Þad er.
Ver eigum ad ottaſt og elſka Gud.
Ad ver eigi med flærd ſtundum eptir arfi eda faſteigu vors Naunga, edur undir oſs drøgum med yfirvarpi laga og rettinda, heldur eigu ver þar til ad hiaalpa og ſtyrkia, ad hann hafi ſitt alt oſkaddad.

Tyunda Bodord.

Þw ſkalt eigi girnaſt kvinnu Naunga þins, eigi þioon nie þioonuſtu-kvinnu, eigi ura nie aſna, og eckert þad hanns er.
Hvad er þad? Þad er.
Ver eigum ad ottaſt og elſka Gud.
Ad ver eigi burttælum eda lockum fraa vorum naunga, hans

hans eigin kvinnu, þioonustu-
fookk eda qvikfie; heldur ei-
gum ver ad aumiuna, og raid-
leggia; ad hvor og einn sie
saunt, og austundi ad þioona þad
honum skyldugt er.

Hvad segir Gud af ollum þessum
bodordum?

Han segir so i Exodi Bookar 20 Ca-
pitula.

Eg er Drottinn Gud þinn,
sterkur vandlætari, vitian-
di ranglætis fedranna au sø-
nunum, i þridiu og fiordu
ættqvijsl, þeirra sem mig hata,
enn giørandi miskunsemi i þv-
sund lidu, þeim sem mig elska,
og mijn bodord vardveita.

Hvad

Hvad er þad? Þad er.

Gud hootar þeim her aullum pijnu, sem afvijkia þessum hans bodordum; Þvi eigum ver ad ottast hans reidi, og eckert ad giora mooti hans bodordum: en þeim aullum sem þessi hans bodord halda, lofar hann sinni naud, miskun, og aullum goodum hlutum, þar fyrir eigum ver Gud ad elska, trva honum og treysta, og eptir hans bodordum giarnann ad giora.

Trvar-

Trwar-Jatningiñ.

Fyrsta Grein.

UM SKÖPUNINA.

Jeg Trwi ad einn Gud Fodur, almattugann skapara himins og jardar.

Hvad er pad? Pad er.

Jeg trwi ad Gud hafi skapad mig, asamt med ollum odrum skepnum, og ad hann hafi gefid mer ond og lijkama, avgu, eyru, og alla limu, par med skin og skilningarvit, og ad hann ollu pessu enn nv vid magt heldur. Her til veitir hann mer og fyrirfer, noogliga,

ga, og dagliga, gefur klædi og skædi, mat og dryck, hws og heimili, fodur og moodur, akr, og kvik-fie, og alt thad sem gott er, med aullu thvi eg med tharf, til thessa lijfs upphelldis. Hann verndar mig og vardveitir frau ollum skada og hauska, og ollum illum hlutum. Allt thetta gott veitir haun mer, af sinni skærri, fodurligri, gudligri, goodgyrnd og miskun, an allrar minnar forpienustu og verdskuldunar; fyrir hvad alt eg ai honum lof og Dackir ad giora, honum ad thioona, og hlydinn ad vera: thetta eru vissulig sannindi. Aun-

Annar Greininn.
UM ENDURLAVSNINA.

Eg trvi a JEsum Christum, son hanns eingetinn Drottinn vorn, hvor ed getinn var af Heilogum Anda, fæddur af Mariu meyu, pijndur undir Pontio Pilato, krossfestur, deyddur og grafinn, nidurste hann til helvijtis, og a þridia degi reis hann upp fra davdum, uppste hann til himna, situr nv til Guds Fodurs almattugs hægri handar, þadann mun hann koma ad dæma lifendur og davda.

Hvad

Hvad er pad? Pad er.

Eg trwi, ad JEsus Kristur se sannur Gud af Fodurnum getinn fyrir allar alldir: lijka sannur madur, faddur af Marin meyu, ad hann se minn Drottinn, sem mig glatadann og fyrirdæmdann mann, hefir afrekad, endurleyst og frelsad frai aullum syndum, daudanum og diofulsins valdi; eigi med gulli ne silfri, heldur med stijnu heilaga dyrmæta blodi, og med sinni saklausu pijnu og dauda, so ad eg se hans eiginnlig eign, lifi undir hanns valdi, i hans rijki, hommu

num þiooni i eilijfu rettlæti, meinleyfi og fauluhiaulp; lijka fem hann er ſtaulfur af dauda-num upprifinn, lifir og rijkir ad eilijfu: Þetta ern viſſulig ſannindi.

Þridia Greinin.

UM HELGUNINA.

Eg trwi ad Heilagann Anda, og ad ſe ein heilog, almennelig, kriſtilig kirkia, ſammeyti heilagra, fyrirgiefning ſyndanna, holdſins Upprifa, og eftir þetta lijf, eilijft lijf. Amen.

Hvad

Hvad er þad? Það er.

Jeg trwi, ad eg geti ecki af sialfs mins (sialfrar minnar) eiginn krafti eda skilningi, trwad a Jesum Christum minn drottinn, eda til hanns komist, heldur hefir heilagur Andi mig fyrir gudspiallanna kenningu, kallad, og upplyst med sinum augtgiofum, helgad mig og vidhaldid i rettri trw, lijka sem hann alla adra kristna menn a jordu kallar, samanusafnar, upplysir og helgar; og i rettri trw til Jesum Christum vard veitir. I hvorri Kristiligri kirkiu hann naudarsamliga fyrirgefur mer, og ollum trwu-

dum dagliga allar syndir: og ad efsta degi mun hann uppvekia mig og alla menn af davda, og gefa mer med ollum rettrvudum i Christo Jesu eilijft lijf og saluhialp: petta eru vissulig sannindi.

Drottinlig Bæn.

Fadir vor, þw sem ert ad himnum.

Hvad er þad? Þad er.

Gud vill her med tilleida oss og locka, ad ver trva skulum, þad hann se vor rettiligur fadir, og ver hanns sannarlig

born,

börn, so ad ver þess heldur, med fullu trúnadar trausti meigum hann bidia, so sem good börn bidia sinn elskuligann fodur.

Fyrsta Bœn.

Helgist þitt nafn.

Hvad er þad? Þad er.

Guds nafn er saunarliga í sialfu sér heilagt, þo ver bidium þess ecki, enn ver bidium í þessari bœn, ad þad einnin helgist her med oss.

Hvorninn skedur þad?

Nær Guds ord kennist rettiliga, og ver eptir því lifum heilagliga, so sem Guds börnum hœfir, þar til hialpi oss vor elskulegi fadir ad himnum.

enn hvor sem ódruvísst kennir eda lísir, enn Guds ord bydur, sau vanhelgar Guds nafn a medal vor; par frau vardveiti oss vor elskulegi himneski fadir.

Annar Bæn.

Tilkomi pitt ríki.

Hvad er pad? Pad er.

Guds ríki kemur ad sjálfu sier til; enn ver bidium i pessari bæn, ad pad einninn komi til vor.

Hvernínn skedur pad?

Nær Gud gefur oss sinn heilaga Anda, sau oss veitir par naud, ad ver trvum hans heilaga ordi, lifum hellagliga, her

stund-

stundliga, enn annars heims eilijsliga.

Þridia Bæn.

Verdi þinn vilie, so a jordu sem a himni.

Hvad er þad? Þad er.

Guds godur og naudugur vilii verdur, þo ver bidium ecki, enn ver bidium i þessari bæn, ad hanns vilie verdi her a medal vor.

Hvorninn skedur þad?

Nær Gud oumytir og hindrar oull ill raud og vondann vilia, þeirra sem því valda ad Guds nafn vanhelgast, og hanns rijki naur eigi til vor ad koma, sem eru diofullinn, heimurinn,

og vor heldligur vilie, heldur styrkir hann oss, og stöduga gisrir i sijnum ordum og i triunni, alt til vorra æfiloka; þetta er hanns miskunsamur og goodur vilie.

Fiorda Bæn.

Gef oss i dag vort dagligt bravd.

Hvad er þad? Þad er.

Gud gefur ad sonnu dagligt bravd, jafn vel vondum monnum, þo ver bidium þess ecki, enn ver bidium i þessari bæn ad hann lauti oss vort dagligt bravd vidurkenna, og med þacklæti til vor medtaka.

Hvad

Hvad kallast dáglígt bravd?

Pad kallast alt pad sem nauds-synlegt er til pessa lijfs biargar, sem er, matur og dryckur, klæ-di og skædi, hws og heimli, tødur og engiar, kvikfenadur goots og peningar, good egta persoona, hlydinn baurn, dyggt pionustu-folk, trvir og froomir yfirmenn, good alinn-gans stioorn, hagstæd vedur utta, fridur, heilbrigdi, sid-semi, heidur, goodir vinir, trwfastir naagrannar, og alt annad pessu lijkt.

Fimta Bæn.

Fyrirgef oss vorar skulldir, so sem ver og fyrirgefum vorum skuldunautum.

Hvad er þad? Þad er.

Ver bidium i þessari bæn, ad fadir vor himneskur vilie eigi aulijta vorar syndir, so hann fyrir þeirra skuld vilie eigi veita oss vora bæn: þvi ver erum allra þeirra hluta omaklegir, sem ver hann umbidium, og hofum eigi heldur þad verdskuldad, heldur ad hann vilie oss þad alt gefa fyrir sijna eiginnliga naud; þvi dagliga syndgum ver, og forþenum ecki annad enn straff; so vilium ver og einnig fy-

fyrirgefa af hiarta þeim sem oss au mooti briota, og giora þeim gott, sem vid oss misgiora.

Siotta Bœn.

Og eigi inuleid þw oss i freistni.

Hvad er þad? Þad er.

Gud freistar ad sonnu einkis manns, enn ver bidium i þessari bœn, ad hann vilie verndą oss og vardveita, frau Andskotans, heimsins, og holdsins velum, so ver hrøpinn eigi fyrir þeirra tilteyging i vantrw, orvœnting, edur adrar stoor-syndir og løstu, og þod ver freistumst af aullu þessu, þa lauti hann

oss um sijdir yfirvinna og sigrinum halda.

Sjøunda Bæn.

Heldur frelsa oss frá illu.

Hvad er þad? Það er.

Her bidium ver alls í einu í þessari bæn, ad fadir vor himneskur frelsi oss frá øllu illu til lijfs og sálar, farsældar og heidurs, og ad sijdustu þá vor dauda stund er komin, gefi hann oss goodann afgang, og taki oss miskunsamliga til sín, ur þessum eymdar-dal, inn í himna rijki. Amen.

Hvad er þad?

Það er ad eg skal vera fullviss, ad þessar vorar bænir seu

vorum

vorum himneska fødur þacknæmiligar, og af honum heyrdar, því hann hefir sialfur skipad, ad ver skyldum med soddann hætti bidia, og hefir lofad, ad hann vildi oss bænheyra Amen, Amen, það er: Jaa, sannarliga, það skal so vera.

Sacramentum Heilagrar SKIJRNAR.

Fyrsta Spurning.

Hvad er Skijrn?

Skijrnin er ecki einsamalt vatn, heldur er hun það vatn,

sem samann er reirt og bundid med Guds bodordi, og med Guds ordi samteingt.

Hvort er þad Guds ord?

Þad vor herra Jesus Kristur sagdi hia Matthæum i 28 Capitula: Farid vt um allann heiminn, og kennid øllum þiodum, og skijrid þær i nafni Fodurs, og Sonar, og Anda heilags.

Aunnur Spurning.

Hvad stodar oss og veitir skijrninn?

Hun wtvegar oss og veitir fyrirgefning syndanna, frelsar oss fra daudanum og diøflinum, og gefur þeim øllum eilijfa sæluhialp, sem trwa þvi, sem

ordinn Guds og fyrirheitinn lofa.

Hvor eru þau Guds ord og fyrirheit?

Þau vor herra Jesus Kristur segir hiá Marcum i 16. Capitula: Hvor hann trwir og verdur skijrdur, sá skal hoolpinn verda, enn hvor hann eigi trwir, sá skal fordæmast.

Þridia Spurning.

Hvernig má vatnid orka so vegligra hluta?

Vatnid má alldreigi slijks orka, heldur veitir það Guds ord, hvort ad er i, eda med vatninu, og trwinn, hvor ad slijkum Guds ordum i vatninu trwir; þvi fyrir utann Guds

ord, er vatnid einsamalt vatn, enn eingimn skijrn; enn þegar Guds ord samlagast vatninu, þa er það skijrn, Það er naðarfult lijfsins vatn, og endurgetningar-laug i heilsugiui Anda, so sem Paull postuli segir til Titum i 3. Capitula. Eptir sinni miskunsemi hefur Guð oss hoolpna giordt, fyrir þann endurgetningar vats sa, og endurnyan heilags Anda, hverium hann hefir noogliga wtheIt yfir oss, fyrir Jesum Christum vorn lavsnara; so ver rettlættir, fyrir hans naud, yrduni erfingar eilijfs lijfs, eptir vonini: þessi ord eru sannn, og trwanlig. Fioor-

Fiorda Spurning.

Hvad merkir þvilijk vatns-skijrn?

Hun merkir þad, ad sa hinn gamli Adam i oss ai dagliga ad dreckiast og deydast, fyrir sinna idran og yfirboot, med ollum syndum, og vondum girndum, og sijdann dagliga framm koma, og upp aptur rijsa, einn nyr madur, sa er lifa skal i rettlæti og heilagleika, fyrir Gudi æfinnliga.

Hvar stendur þad Skrifad?

Santi Paull segir til Rom. v. i 6 Capitula: Ver erum jardadir med Christo, fyrir skijrnina, i dauddann; ad lijka so sem Kristur er uppvakinn fra dauddum, fyrir

fyrir dyrd Faudursins, so eigum ver ad gaunga i eiudur-nyungu lijfdaganna.

Sacramentum Heilags ALTARIS.

Fyrsta Spurning.

Hvad er sacramentum altaris?

Sacramentum Altarisins, er sannarligt hold og blood, Drottins vors Jesu Christi, undir bravdi og vijni, af hønum stadfum Jesu Christo insett, oss Chri-

Kristnum monnum ad eta og drecka.

Hvar stendur pad skrifad?

So skrifa peir heilogu gudspiallamenn, Matthæus, Marcus, Lucas, og Sancti Paull.

Vor herra Jesus Christus, ai peirri natt sem hann forrædinn var, took hann brayddid, giordi packir, og brayt pad, og gaf sijnum lærisveinum, og sagdi: takid og etid, pad er minn lijkami, sem fyrir ydur verdur gefinn, giorid pad i mijna minning.

Sonuleidis eptir kvølldmaaltijdena, took hann kaleikinn, gior-

giordi þackir, gaf þeim hann og sagdi; dreckid allir her af, þad er Kaleikur hins nya testamentis i minu bloodi, sem fyrir ydur wthellist, til fyrirgefningar syndanna: so opt sem þer giorid þetta, dreckid þad i minna minning.

Annar Spurning.

Hvad stodar oss med soddann hætti ad eta og drecka her af?

Þad wtvijsa mer þessi ordinn sem her standa: fyrir ydur gefst og wthellist, til fyrirgefningar syndanna: Þvi adsonnu veitist oss og gefst fyrir þessi ordinn i sacramentinu, syndanna fyrirgef-

fyrirgefning, eilijft lijf og ſaluhialp; þviad hvar ſyndanna fyrirgefningin er, þar er einninn lijfid og ſaluhialpin.

þridia Spurning.

Hvorninn kann lijkamlig berging ad verka ſo mikla hluti?

Bergingar:avds og vijns verkar þad i eingann mata, heldur þavg ordinn ſem her ſtanda; fyrir ydur gefſt og wthelliſt til fyrirgefningar ſyndanna. Hvor ord ad eru hiar lijkam ligri bergingu, ſo ſem hofudſtycki i þeſſu ſacramenti: hvor ſem þeſ-

þessum orðum trwir; hann öðlast alt er þau innihalda og uppá hlioða, sem er syndanna fyrirgefning.

Fiorda Spurning.

Hvor neytir þessa sacramentis makliga?

Að fasta, og sig lijkamliga þar til að biwa, er að sönnu good ytri siðsemi; enn sá er sannarliga makligur og velskickaður, sem trwna hefur á þessum orðum: fyrir ydur gefst og wthelliſt til fyrirgefningar syndanna: enn hvor sem ecki trwir

ir þessum orðum, og efar þav, sa er omakligur, þviad þetta ordid, fyrir ydur, krefur fullkomligrar trwar i hiartanu.

Utskijring fraedanna.

Til hvors hefur Gud skapad þig?

Ad eg dyrki Gud og þioni honum her i lijfi; og annars heims niooti hiá honum eilijfs Fagnadar.

2. Hvornimm skaltu dyrka Gud rettiliga?

Med því ad stunda hans vilia; það er, giora hvad hann bydur, og fordast það sem hann bannar.

3. Hvad

3. Hvar fær þu ad þeckia hver Guds vilie er?

Í hanns openberudu ordi, sem er heilog ritning, eda Biblian.

4. Hvornig veitstu ad bibliann se þad sanna og eiginliga Guds ord?

Það skil eg af því, at allt hvad hun kennir oss um Gud og hans vilia er hreinn og avdsynn sannleiki, sem hvergi stridir ámoti natturunnar liosi og rettum skilningi á Guds helgustu veru og eiginnlegleikum.

5. Hvor hefur skrifad bibliuna?

spamennirnir, gudspiallamennirnir og postularnir.

6. Því kallast bibliann Guds ord, er menn hafa skrifad hana?

Gud hefur brwkad þa alleina fyrir verkfæri til þess; enn sialfur hefir hann

hann blasid þeim i brioſt: ſtrimil og ordunum. Paulus segir: Oll Ritning er af Gudi inngiefin. 2 Thim. 3.

7. Er eigi rituninginn vandſkilinn fyrir faſrooda?

Ecki i þvi sem naudſynlega þarf ad vita til ſaluhialpar, ef madur hefur hana rettiliga umm hønd.

8. Hvornig hefur madur hana rettiliga umm hønd?

Þegar hann 1) bidur Gud ad upplysa ſinn ſkilning. 2) les ordid med eftirtekt, og asetningi ad hlyda þvi. 3) raungfærir eigi meininguna eftir ſervitſku og eiginn þotta.

9. Hvornimn ſundurſkiptiſt H. ritning?

1) I gamla teſtamentid, er Spamennirnir rituduu a Hebreſku adur enn Kriſtur kom i holdit. 2)

2) Nya testamentid, sem gudspiallamenn og postular skrifudu eftir Christi hiingad burd.

10. Hvört er serlegast inntak allar ritningarinnar?

Petta, ad Jesus er Kristur, og ad peir verdi sælu hoolpnir sem a hann trwa. Joh. 20. 31.

11. Hvar finna peir saufroodu peinnar kiarna ritningarinnar?

I peim litla Catechismo, eda Fræduum, pegar peir læra og skilia pad.

12. Hvad er Catechismus?

Stutt aigrip Kristilegs lærdoms, um padhvad ver eigum ad trwa og giora.

13. Eru margir hofud partar Catechismi?

Fimm: Bodordin, Trwargreinirnar, Drottinlegbæn, Sacramentum

mentum Skírnarinnar, Sacramentum Altarisins.

14. Hvernig skiptist efni og innihald Frædanna?

Í Logmalid og Evangelium.

15. Hvad er logmalid?

Sa lærdomur sem kennir oss hvad ver eigum ad gjora, og fordast.

16. Hvad er evangelium?

Sa lærdomur sem synir oss Guds naad í Christo, og kennir oss hvad ver eigum ad trwa.

17. Hvad merkir ordid evangelium?

Pad merkir gledilegann bodskap, eda fagnadar tijdendi.

18. Hvar í frædunum verdur talat um evangelium, og hvar um logmalid?

Um evangelium hondlast í fiorum peim sijdustu paurtunum: enn

um

um logmaalid i þeim fyrsta parte-num.

Umm Løgmaalid.

19. Hvad margfaldt løgmaal ut gaf Gud i gamla teſtamen-tenn?

Þrennſlags 1) Cerimoniu løgmaa-lid, um kirkiuſidena. 2) Dooma-løgmaalid, um veraldlega va'd ſtioorn. 3) Sida løgmaalid, ſem hondlar um elſkuna til Guds, og kær-leikann naungans.

20. Haldaſt øll þeſſi løgmaal enn nu?

Nei: cerimoniu løgmaalid, og dooma løgmaalid eru afmaad; enn ſida løgmaalid ſtendur oraſkad.

21. Hvors vegna stendur pad oraskad?

1) Vi pad var grundvallad a Guds rettlæti og heilagleika, sem eigi kann ad umbreytast.

2) Var pad innplantad og medskapad allra manna naitturu.

3) Er monnunum a aullumm tijmum, og allstadar, naudsynlegt par af ad vita hvad Gud hefir peim bodid og bannad.

22. Hvar gaf Gud vt Sida logmalid opinnberliga?

A fiallenu Sinai, pa hann skrifadi pad a tvær stein-toblur, og feck sijnunum penara Moise.

23. Hvor teikn skedu pa?

Reidar prumur og eldingar, sem merktu pad, ad Gud vildi reidast peim sem bryti a moti logmalinu.

24. Kann madur ad verda sálu-hoolpinn fyrir lögmalid?

Nei: því einginn getur pad uppfylt.

25. Hvor er þar nytsemi lögmalsins?

1) Kennir pad oss ad þeckia og vidur kenna vorar syndir. Postulinn segir: Fyrir lögmalid kemur vidurkenning syndarinnar. Rom. 3, 20.

2) Knyr þad syndarann ad leita Guds naadar i Christo, sem bætt hefur fyrir allra syndir. Postulinn segir: lögmalid er vor typtunar meistari til Christum. Gal. 3, 24.

3) Er pad monnum ein lifsregla, sem synir hvad peim byrjar ad giora og fordast.

Eru allir skyldugir ad lifa eptir logmalinu?

vijss; thvi thad er ein lijfs-sem Drottinn vor skapari og log-giafari hefur hvorium sem fyrirlagt.

Hvad er inntak alls logmals-sens?

ann til Guds, og kiærleikur naungans. Paulus segir. nn er logmalsins uppfyl-Rom. 13.

Hvornig sundurskiptist log-malid?

vær taublur: a theirri fyrri eru bodord; enn a hinni sijdari sio.

29. Um hvad hendlar fyrri bodorda tablann?

Um elskuna til Guds.

Ut af fyrsta Bodordinu.

30. Hvad er adgætandi i hvoriu einu bodordi?

Svent: pad vonda sem bannad er, og pad gooda sem skipad er.

31. Hvad er bannad i fyrsta bodordenu?

Ad fremia afguda dyrkan.

32. Hvad er ad fremia afguda dyrkan?

Pad er ad tilbidia, eda reida sig uppa neckud annad, enn pann eina og sanna Gud.

33. Skedur afguda dyrkan med mergu mooti?

Med tvennu móoti: 1) openberlega, pegar einn tilbidur himintunglin, englana, bijlæti, dauda menn, edur adra hluti; sem Gud bannar, segiandi: Eg er Drottinn, pad er mitt nafn, og mijna dyrd vil eg aungvum audrum giefa, nie mitt lof afgudunum. Es. 42, 8.

2) Skedur hun leynilega, pegar einn hrædist, elskar eda treystir nockrum meir enn Gudi, edur eins fraut. Gud segir: Bølvadur er sa madur, sem hefur sitt traust at manninum, og setur holdid fyrir sinn arm. Jer. 17, 5.

34. Hvad er manni tamast ad brwka fyrir leyniligann afgud?

1) Siaulfann sig, sem skedur þegar madur lætur eptir ser ad syndga, med hvorium hætti sem vera kann.

2) Heiminn; þar med meinast alt þad sem i heimenum er, so sem metord, audæfi, edur adrar skepnur, sem ecki ber ad festa hiarta sitt vid, þvi annars verdur þad ad afgudi.

35. Hvad er skipad i fyrsta bodordinu?

Þetta: ver eigum yfir alla hluti fram Gud ad ottast, hann ad elska, og ai hann einn ad trwa.

36. Hvad er ad ottast Gud?

Þad er ad bera lotning i hiartann fyrir Guds hattigu, og þora ecki ad styggja hann, edur til reidi ad reita.

37. Er ottinn til Guds margslags?

Tvennslags: þrældoms ótti, þegar madur ottast Gud alleina vegna strafsens; og sonarlegur ótti, sem kemur af elskunni til Guds.

38. Hvad er ad elska Gud?

Það er ad hafa lyst til þess ad þioona Gudi og efla hans dyrd.

39. Hvorsu mikid eigum ver ad elska Gud?

Framm yfir alla hluti, því hann er það æðsta gooda, bædi i sinni veru og verkum. Elska skaltu Drottin Gud þinn af aullu hiarta þijnu, og af allri sondu þinni, og af aullum mætti, og af aulln hugskoti þijnu. Luc. 10.

40.

40. Hvort gagnhøfum ver af því ad elska Gud?

Pad kennir Paulus: Ver vitum, ad þeim sem Gud elska, þena allir hlutir til ens besta. Rom. 8.

41. Hvad er ad treysta á Gud?

Pad er ad vona alls goods af honum, og ad fela sig og alt sitt raud á hans vald, so í medlæti, sem motlæti.

42. Hvornig verdur trausstid á Gudi vanbrwkad?

Pegar madurinn af sialfræði, stofnar í hættann, og ætlast til þess ad Gud hialpi ser: soddann fiflsku bannar Kristur, er hann segir: Eigi skaltu freista Drottins Guds þijns, Math. 4. 7.

43. Hvoriar eru þær dygdir er
spretta af Guds otta, elsku
og trwnadar trausti?

Audmykt, þolinmædi, og sialfs afneitan.

44. Hvad er audmyktin.

Ad madur i hiartanu þecki sig avdvirdilegann fyrir Gudi, og jaiti sig med aullu omakligann hans naudar og velgiorninga.

45. Hvad er þolinmædinn?

Hun er, ad madur vegna Guds taki viliugur mootlætinu, og gefi i Guds vald, nær honum þocknast ad lietta þvi af.

46. Hvad er afneitan sialfs sijns?

Ad madur hafni syndsamligum vilia sijnum, til þess ad þocknast Gudi. Þad kallar Postulinn ad krossfesta sitt hold, med þess girndum og tilhneigingum.

Ut

Ut af audru Bodordenu.

47. Þvi ijtrekaſt vid hvort bodord þessi ordinn: ver eigum ad ottaſt og elſka Gud.

Þviad ottinn og elſkann til Guds a ad vera oſſ upphvatning, og grundvollur til þeirra dygda sem þar eru ſkipadar.

48. Hvad er bannad i audru bodordinu?

Ad leggia Guds nafn vid hiegooma.

49. Hvad ſkilur þu her fyrir Guds nafn?

Allt hvad talad er um Gud, ſo sem ſialfann hann, hans ord og sacramenti.

50. Hvad er ad legga Guds nafn vid hiegooma?

Pad er ad nefna Gud ain lofningar hiartans, og hafa hans ord i munni faufeingiliga.

Edur i annan mata ad formæla, sveria ranglega, og ad naidshnia lavsu, freinia fiolkingi, liugga, eda sofiskia

51. Hvad er ad formæla i Guds nafni?

Pad er ad bidia bols sjnum naunga, og oska honum hefndar af Gudi.

52. Hvad er ad sveria?

Pad er ad skioota sjnu mali til Guds, og kalla hann par um til vitnis.

53. Ma madur aldreigi sveria?

Ju, pegar yfirvaldid skipar pad eftir logunum, til ad openbera edur stijrkia sannleikann.

54.

54. Leyfist eigi ad vitna til Guds i dagligu tali?

Nei, pad er ad leggia Guds-nafn vid hiegoyma, og hafa pad i fiflska parinaulum.

55. Hvad er ad fremia fielkyngi eda galdra?

Pad er ad vanbrwka Guds nafn, edur ord, til ad framqvæma eitthvad ilt; edur ad leita Satans fulltingis til pess sama.

56. Ma ecki leita rada til peirra fielkunnugu?

Nei: Gud bannar pad, segandi: Snwid ydur ei til spaisagnarmanna, so ad per savrgist eigi. 3 M. B. 19. v. 31.

57.

57. Þarf madur eigi ad hrædaſt galdra-menn?

Nei, þvi þeir fa oſſ eckert grand giort, nema Gud leyfi.

58. Hvoriu þootar Gud þeim ſem vanbrwkar hanns heilaga nafn?

Gud vill halda þann ſekann, og ai hann fella ſijna reidi.

59. Hvad er ſkipad i laudru bodordum?

Ad aikalla og tilbidia Gud i ollum navdſynium, lofa hann, og þacka honum.

60. Hvi ſkulum ver aikalla Gud?

Þvi hann er vor einka navdhialpari i aullum lijfs og ſalar navdſynium: ai þetta minnir hann oſſ ſegiandi: aikalla mig i neydinni, þa mun

eg

eg frelsa þig, enn þw skalt heidra mig. S. 50. 15.

61. Hvar fyrir skyldumst ver Gudi lof og þackir ad giora?

Þvi af hanns mildu hendi hofum ver þegid, og þiggium dagliga alla gooda hluti lijkamliga, og audliga: Post. segir: Øll good giøf, og øll fullkominn giøf, kemur ad ofann, fra fødur liooſanna Jac. 1.

Ut af þridia Bodordinu.

62. Hvad er skipad i þridia bodordinu?

Ad halda helgann hvijldar-daginn.

63. Hvad er ad halda helgann hvijldar-daginn?

Þad er ad lesa, heyra og kenna Guds h. ord, utan og innan kirkiu,

kiu, med eftirtekt og gudrækiligum ponkum.

64. Hvad er bannad i þridia bodordinu?

Ad vanhelga hvijldar-daginn.

65. Hvar med vanhelgast hvijldar dagurinn?

1) Med þvi ad forsooma Guds orda heyrn og lestur, edur heyra þad og lesa med athugaleysi.

2) Ad brwka a honum ad nauðsynialausu hvors dags erfidi, eda nockura syndsamliga syslan.

66. Eru nockur verk leyfilig a helgum dogum?

Jai: Kiærleikans verk og nauðsynia verk.

67.

67. Hvor eru þau kiærleikans verk?

Þau sem giord eru til ad gefa ölmusu, vitia siwkra, greptra dauda, og so framveigis.

68. Hvor eru naudsynia verkin?

Þau sem eigi mai med nockru moti slai af frest, so sem ad biarga sier eda sijnu, tilbwa fædslu, gefa fenadinum sitt foodur, og annad þviumm lijkt.

Annar tablann.

69. Hvad er inntak annarar bodorda toblunnar?

Kiærleikurinn til vor sialfra, og vors nannga.

70. Á madur ad elska sialfann sig?

Ad vijsu: enn siv elska au ad vera foolginn.

1) Í því ad bera umhyggiu fyrir saalarinnar velferd.

2) Ad hafa umsorgun fyrir lijkamanum til almennilegrar naud-þurftar, aun þess ad giora audrum skada. Post. segir alldreigi hefir nockur sitt eigid hold hatad, heldur nærir hann þad og foostrar. Epheſ. 5. 29.

71. Í hvorin au ad vera innisalinn kiærleikurinn til naungans?

Í því ad styrkia med ordi og verki hanns saalar og lijkamans gagn, og gledias yfir því ad honum gengur vel.

72. Á madur ad elska einn vondann mann?

Elska skal manninn sialfann, enn hata hanns hin vondu verk.

73. Hvor er vor naungi?

Allir menn, vondir og goodir, Kristnir og heidnir.

74. Á madur ad elska alla eins mikid?

Nei: því meir sem eg er einum vandabundinn, þess meir ber mer ad elska hann: það kennir fiorda bodordid.

Út af fiorda bodordinu.

75. Hvad er skipad í fiorda bodordinu?

Ad þioona foreldrunum, elska, og heidra þau.

76. Hvad er bannad i fiorda bodordinu?

Ad fyrirlijta foreldrana, og reita pau til reidi.

77. Hvad skilur pu her fyrir foreldra?

Fadur og modur; og Svi næst pau sem yfir oss eru bodnir i peim prennur hofudstettum.

78. Hvoriar eru hofud-stettirnar?

1) Veraldlig valdstett, i hvorri ad eru Kongarnir, og adrir sem af Konunginum umbod hafa til umrada og stiornunar.

2) Kennedooms stettenn, hvar i ad eru allir peir, er opinnberliga kenna og predika Guds ord.

3) Hvsstiornar stettinn, i hvorri ad eru aull ekta-hivon, og hvs bændur.

79.

79. Hvor er skylda yfirvaldsins vid þau undirgefnu?

Ad straffa þau sem illa gióra; enn styrka og forsvara þau er gott gióra.

80. Hvor er þau almwgans skylda vid yfirvaldit?

1) Ad veita því virding og hlydni i því sem þad skipar samhlioda Guds ordi og logunum. 2) Bidia fyrir því til Guds. 3) gialda því liwfliga, og an afdrattar sijnar tekiur.

81. Hvor er skylda kennimannsins vid sijna tilheyrendur?

Ad vijsa þeim af Guds ordi veg saluhialparinnar, med hogværd ad aminna þau, hugga, og leidrietta.

82. Hvor er tilheyrendanna skyldа vid sijna kennifedur?

1) Ad elska pau. 2) Bidia fyrir peim. 3) Gialda peim skyldur sijnar an nadsungar, og undandrattar.

83. Um hvad eru foreldrarnir bornunum skyldugir?

Ad bera umsorgun fyrir peirra tijmannlegri og eilijfri velferd.

84. Hvornin skulu borninn hegda ser vid foreldrana?

Borninn eiga ad syna peim elsku og lotning, i ordi og verki, og veita peim, nær peir vid purfa, minska adstod og pionustu.

85. Um hvad eru Hwsbændur skyldugir hiwum sijnum?

1) Ad gefa peim nægiligt fædi og verka lavn i tæka tijd. 2) Ad upp fræda pavg og aminna til goods.

86. Hvor er þau hiwanna skylda vid húsbændurna?

Ad stunda peirra gagn med dygd og trwmensku; elska þau og hlyda peim.

87. Hvoriu lofar Gud bornum og hiwum, sem eru hlydin?

Farsæld og laungum lijfdaugum; Þad er, sinni naud og blessan, so leingi sem þau lifa.

88. Þvi lætur Gud þau goodu verda stundum skammlijfa?

1) Þvi hann ser fyrir, ad peim eigi gagnar ad nioota her lengra lijfs. 2) Ad hann vill leysa þau frá þessari vondu verold, og innleida i sitt dyrdarrijki.

89. Þvi ann Gud peim vondu laungra lijfdaga?

Hann vill af naud spara þau til apturhvarfs.

vt af Fimta Bodordinu.

90. Hvad er bannad i fimta bodordinu?

Ad deyda ſinn naunga.

91. Skedur manndrapid af margann hatt?

Pad ſkedur annad hvort med vilia eda verki.

92. Hvenær verdur manndrapid unnid med verkinu?

1) Pegar madur med heiptugri hendi aflijfir ſinn naunga. 2) leggur rad eda velar honum til bana.

93. Hvornig mai manndrapid ſke fyrir viliann?

1) Pegar madur elur hatur til ſins broodur, og girniſt ad ſiau hans ofarir. 2) med lygum og laſti ſpillir annars goodu mannordi.

94.

94. Mai madur deyda sialfann sig?

Nei: pad er ad tortyna bædi sal og lijkama, og ræna Gud sijnum retti, sem alleina ai vald lijfsins og daudans, enn aungvanveiginn sialfir ver.

95. Hvad er skipad i fimta bodordinu?

Ad biarga og hialpa naungaunum i aullum hanns lijfs naudsynium.

ut af Siotta Bodordinu.

96. Hvad er bannad i siotta bodordinu?

Hoordoomur, og lijkamlig losta semi.

97. Kann hoordoomurinn ad dreygiast med maurgu mooti?

Ecki einungis med verki, heldur og med ordum og paunkum.

98. Hvad er ad fremia hoordoom med ordum?

Pad er ad brwka klaim og ofæmilegt tal, sem vekur otugt og lavslæti.

99. Hvad er ad drygia hoordoom med Paunkunnu?

Pad er ad hafa savrugar losta girndir og hugrenningar. Kristur segir: Hvor hann lijtur eina konu til ád girnast hennar, sa hefir pegar drygt hoor med henni i sijnu hiarta. Mat. 5, 28.

100. Hvor er heldsta orsok til hoordooms og savrlifnadar?

Ofneytsla i mat og dryck, idiuleijsi, og umgengni med peim oraudvaundu.

101. Hvorsu skal madur flya saurlifis synd?

1) Skal hann bidia Gud um stoduglyndi og hreint hiarta. 2) Virda fyrir ser þau blygdan og svijvirdingar, er þessi synd leidir eftir sig.

3) Ihuga þau skammvinnu lysting, sem madur hefir þar af.

102. Hvad er skipad i sietta bodordinu?

Skijvlifi bædi i egta skapnum, og fyrir utan hann.

vt af Siounda Bodordinu.

103. Hvad er bannad i siounda bodordenn?

Ad stela.

104. Skedur þiofnadur med margri mooti?

1) Med lavnung, sem almennast er. 2) Med rani, og ofrijki. 3) Med svikum.

105. Hvorier eru þeir sem stela med svikum?

1) Ein kavpmadur, sem brvkar raungann kavpmannskap, edur oleyfiligt okur.

2) Hverr sa sem med nockurru mooti annann ausselist, eda kresur meiri tekiur enn hann a

3) Sa doomari sem þiggur mvtur til ad halla rettenum. 4) Hvsboondi sem inniheldur lavnum hijwanna. 5) Otrvr þenari, og svikull handverksmadur. 6) Undir sami sem tijmdar raungt, og geldur eigi hvad honum ber.

106. Hafa þessir þiofar nockurs straſs ad vænta?

Jai visſulega. Poſt. segir. Einginn aſæliſt, eda ſvijki sinn broodur i høndlaninni; þvi Drottinn er hann, sem hefnir alla þessa. 1 Thess. 4. 6.

107. Er þad einns stoor synd ad stela litlu sem miklu?

Ad stela litlu er eins stoor synd a mooti Gudi, enn minni a mooti nan ungannum.

108. Kann madur ad stela fra sialfum ser?

Jai, med eydstu, og idiuleysi.

109. Hvad er skipad i sønnda bodordinu?

Ad styrka goots og gagn naung gans.

wt af attunda Bodordinu.

110. Hvad er bannad i attunda bodordinu?

Ad bera falskann vitnisburd mooti naungunum.

111. Hvad er ad bera falskann vitnisburd?

Pad er 1) fyrir rætti, ad dæma eda vitna raungt; ad aklaga eda forsvara einn raungliga. 2) Ad tala osatt um naungann, honum til skada og nidurdreps. Guds ord segir: Einn liugvottur sleppur eigi ohegndur, og sa sem giarnan framber lygi, mun ecki undann hlaupa. Ordskv. b. 19. 5.

112. Hvad er skipad i attunda bodordinu?

Ad assaka naungann: tala vel um hann, og færa hanns yfirsiónir ad betra veg.

113. Á madur ad assaka þann sgudlega, og tala vel um hann?

Hvorki skal lasta dygdina, nie lofa odygdina. Gud segir: Vei þeim sem kalla hid vonda gott, og þad gooda vondt. Es. 5. 20.

Út af Nijunda Bodordinu.

114. Hvad er bannad i nijunda bodordinu?

Ad girnast hws edur eignir naungans.

115. Hvad er par skipad?
Ad styrka naungann til pess ad halda eignum sijnum.

ijt af Tijunda Bodordinu.

116. Hvad er bannad i tijunda bodordinu?
Ad girnast eiginqvinnu, pjonustufolk, eda qvikfe naungans.

117. Hvor er mismunur millum pess nijunda og tijunda bodordsins?
Einkanliga pessi: i nijunda bodordinu er bonnud gioranlig girnd: enn i pvi tijunda er bonnud uppruna girndinn.

118. Hvad er uppruna girndin og su gioranlega girnd?
Uppruna girndin er so sem fœdi til gioranligrar girndar: enn gio-

giorannleg girnd so sem root er mynd-ast af sædinu, eg meina uppruna girndinni.

119. Hvi er girndinn til pess vonda bennud i pessum sijdustu bodordum?

Gud vill par med kenna ad pad se eigi ad eins synd ad giora ilt med ord-dum og verkum, heldur og ad peinkia ilt i hiartanu; og ad su vonda girnd er root syndarinnar.

120. Er syndin margslags yfir hofud?

Tvennslags: uppruna synd (eda arfsynd) og giöranlig synd.

121. Hvad [illegible]pruna edur erf-da[illegible]inn?

Pad sama. sem [illegible]illing natturun-nar, og tilhneiging til ills.

122. Því heitir hún uppruna synd, edur erfda synd?

Af því hún kviknar med vorum getnadi, og ver tokum hana i arfeptir foreldra vora.

123. Hvad er gioranleg synd?

Allt bad sem giort eda forsoomad verdur a mooti Guds bodordum, hvort sem bad skedur med hugsunum, ordum, eda verkum.

124. Er su gioranliga synd af tur margslags?

Tvennslags breyskleikans synd, og illgirnis synd.

125. Hvad er breyskleikans synd?

Ein yfirsioon sem verdur, fyrir spilling natturunnar af vadgiætslu og braudrædi, vilia og aseta nings.

126.

126. Hvad er illgirnis synd?

Pad er illgirnis synd sem einn dryg-gir med vilia og asetningi, og peckir þoo fyrirfram ad vera synd.

127. Rijdur nockud a þvi ad greina illgirnis synd frá breyskleikans synd?

Advijsu: þvi syndgi nockur med vilia og asetningi, þa ma hann vita, ad hann er eigi Guds barn: Enn þoo einn syndgi af breyskleika og oviliandi, þa er hann samt Guds barn, og ma segia med Paulo: þegar eg vil gióra þad gooda, þa lodir þo vid mig hid vonda. Rom. 7.

128. Hvad a ad knya oss til ad lifa eftir bodordunum?

1) Su skylda er ver, so sem born, eigum ad lwka Gudi vorum faudur og skapara. 2) Lavnin er han lo-

sar þeim sem gott giora. 3) Straffid sem hann hootar þeim sem giora ilt, hvort tveggia innifelst i þessari grein sem fylgir bodordunum: Ég er drottin Gud þinn, sterkur ꝛc.

129. Er margslags straffid sem hann hootar?

Þrennslags; tijmanligt, andligt, og eilijst.

130. Hvoriu goodu lofar Gud þeim sem i hlydni vardveita hanns bodord?

Ad hann vill vera þeim og þeirra afkvæmi miskunsamur, og veita þeim alt gott til lijfs og sælar.

131. Geiur nockur haldit bodordinn?

Nei enginn syndugur madur: þvi þo eitt Guds barn syndgi eigi vijsvitandi ad mooti þeim, þa syndgar þad

þád þoo med vondum hugrenningum, sem bannadar eru i tveimur þeim fjórdustu bodordum. Enn sa rettrvadi, sem elskar Gud af hiarta, og alstundar ad giora gott, verdur sakir Christi forþenustu allitinn i Guds domi, eins og hann hefdi uppfylt logmalid. Þetta meinar Kristur segiandi: Hvor hann elskar mig, sa vardveitir mitt ord. Joh. 14. og Post. segir: Elskan er logmalsins Uppfylling. Rom 13.

132. Hvar fyrir skipar Gud monnum ad uppfylla logmalid, fyrst þad getur einginn?

1) Synir hann þar med hvad hann hefur vald til ad vtheimta af oss, og hvor vor skylda er vid hann, þoo eigi saumm ver svarad henni. 2) Vill hann ad ver alstundum af-

frem-

fremſtu kroftum ad hlydnaſt logmaalinu, og par eptir logum vor goodverk og pioonkan vid hann.

133. Hvad ſkilur pw fyrir goodverkin?

Skylduna til Guds, ſialfra vor, og naungans.

134. Verdſkulda goodverkin nockur laun af Gudi, ſo ſem fyrir gefning ſyndanna, og eilijft lijf?

Eingann veginn pvi 1) er madur ſkyldugur ad giora pavg. Luc. 17. 2) Eru pavg alltijd ofullkominn. Eſ. 64. 19. 3) Gierum ver pavg eigi af vorum eigin kroftum, heldur fyrir hialp h. Anda. Phil. 2. 13. 2 Cor. 3. 5.

135.

135. Er þad nauðsynlegt ad gióra goodverkin?

Ad vijsu: 1) því so hefir Gud bodid oss, segiandi: Lætid ydart Lioos lysa fyrir mønnunum, ad þeir siæi ydar goodverk, og dyrki fadur ydar a himnum. Matth. 5. 2) Er vor trwa hræsni og hiegoomi, nema hun avglysist i goodum verkum, so sem Post. segir: Trwinn er ann verkanna dauð. Jac. 2, 26.

136. Fyrir hvad verdur madur rettlætur og saluhoolpinn?

Alleinasta af Guds naud, fyrir trwna a Jesum Christum. Post. segir: So holdum ver nw þad, ad madur verdi rettlætur ann løgmaalsins verka, fyrir trwna alleina. Rom. 3. 28.

137.

137. Hvar í Fræðinum getur um trúna?

Í audrum partinum, sem eru trúvargreinirnar.

Um Trúvar-greinirnar.

138. Um hvad hondla trúvargreinirnar?

Um Gud, hanns veru, og verk.

139. Hvar af veitstu ad Gud er til?

1) Se eg pad af dásamligri skapun allra hluta, sem sialfir gatu eigi giort sig. 2) Vottar pad samvitskan, er hun sí opt bendir mer til ens æðsta dómara, sem hun gledst af godum verkum, og hryggist af illum athöfnum. 3) Kennir mer pad h. ritning.

140.

140. Hvad er Gud?

Gud er einn andi, sem verid hefir fraa eilifu, almættugur, alvitur, allstadar nalægur, rettlatur, heilagur, goodur, og miskunsamur; einn ad verunni, enn prennur ad persoonunum.

141. Eru þau þrijr Gudir, fyrst þriar eru persoonurnar?

Nei; Gud er ad sonnu einn, enn persoonur Guddomisins eru þriar, Fadirinn, Sonurinn og heilagur Andi.

142. Skilur þu af naatturunni þessa Guddoomisins persona adgreiningu?

Nei: þad læri eg af Guds ordi, er þad segir: þrijr eru þeir sem vitnisburdinn gefa a himni, Fadirinn,

diriinn, Ordid, og h. Andi, og þessir þrijr eru eitt. 1 Joh. 5. 6.

143. Hvor eru þau verk sem til einkast hvorri personu Guddoomsins serilagi?

Það er Skopunin, Endurlausnin, og Helgunin; þo hafa allar personurnar verid samverkandi i þeim utvortis verkum, sem nu til skapadra hluta.

144. Um hvad hendlar fyrsta Grein trwarjatnjngarinnar?

Um skopunina.

ut af Fyrstu Greininni.

145. Hvor hefur skapad þig?

Gud Fadir, asamt med sijnum syni og h. Anda.

146.

146. Hvad hefir Gud skapad meira?

Himin og jord, og alla hluti, sem til eru.

147. Hvar af skapadi Gud alt petta?

Hanns almattuga hond giordi alt hvad er, af avngvu efni: og sem Paulus segir: Hann bavd pvi sem ecki var ad verda nockud. Rom. 4. 17.

148. Nær skapadi hann heiminn?

I Upphafi tijmans.

149. Var Gud marga daga ad skapa?

Sex daga: enn ai peim siounda hvijldist hann, pad er hætti ad skapa.

150. Hvornin vidhelst heimurinn og allir skapadir hlutir?

Pad skedur fyrir Guds fyrirhyggiu og omælilegt almætti, sem eigi lætur nockud

nockud af sjinum verkum raskast, eda gaunga til burdar. Ebr. 1.

151. Hvi giorir hann betta?

Bad giorir hann af sinni skærri, fodurligri, gudligri goodgirnd og miskun.

152. Hvor er skylda vor vid Gud fyrir bad hann hefur skapad oss, vidheldur, og vardveitir oss?

Ver eigum honum lof og backir ad giora, honum adbioona og hlydnir ad vera, alla vora lifsdaga.

153. Hvad margskonar hluti skoop Gud i sndverdu?

Tvennslags 1) ba synilegu eda lijkamligu. 2) osynilegu eda andlegu, sem eru englarnir og saalin manns.

154.

154. Hvört var það veglegasta er Gud skapadi?

Þær skynugu skepnurnar, sem eru englarnir og madurinn.

155. Eru englarnir margslags?

Tvennslags: goodir englar, og vondir.

156. Voru þai nockrir skapadir vondir?

Nei: Satan og þeir vondu andar fellu fra þeim medskapta heilagleika, og urdu sijdan wtskwfadir i helvijti.

157. Hvad adheft Diofullinn og þeir vondu andar?

Þeir hata Gud, vilia giora manninum alt hid illa, og svijka hann til syndarennar. Post. segir: Ydar mootstandari Diofullinn gengur um krijng sem greniandi leon, leitan-

leitandi ad peim sem hann kunni upp ad svelgia. 1 Pet. 5. 8.

158. Hvor er idia og embætti godu englanna?

Peir lofa skaparann, og eptir hans bodi vernda Guds born vid hætta og slisum. Ebr. 1. 14.

159. Hefir madurinn marga verulega parta?

Tvo, sal og likama.

160. Hvad er sal mansins?

Hun er einn odavdligur andi, giæddur med skynsemi og vilia, samt audrum eiginlegleikum.

161. Hvad er likami mansins?

Hann er forgengiligt og davdligt herbergi salarinnar, prydt af Gudi med sinnum skilningar vitum, sem eru sioonin, heyrnin, luktanin, sneckurinn og tilfinningin.

162.

162. Hvad marga menn skoop Gud i fyrstu?

Adam og hanns kvinnu Evu: manninn myndadi Drottinn af jardarleyri, og blies par inn lifandi anda, eda saalunni: enn kvinnuna skoop hann af Adams rifbeini, medan hann svaf.

163. Voru pessir vorir fyrstu foreldrar syndugir af upphafi?

Nei: Gud skoop pau heilaga, eptir sinni mynd.

164. Hvilik var su Guds mynd?

Hun var innifalinn i vijsdoomi, rettlæti, og heilagleika: og petta saalarinnar ajsigkomulag dropog lijkingin af saalfs Guds eiginnlegleikum.

165. Nær mistu þau þessa Guds mynd?

Strax sem þau brutu Guds bod, og atu af avexti þess forbodna trés, eftir aleggian Diofulsins; því þá spiltist þegar þeirra saalar og lijkamans edli.

166. Hvada straff leiddu þaug yfir sig og sijna afkomendur med þessari synd?

Guds reidi, tijmanligann, andligann, og eilijfann dauda. Post. segir Syndinn er fyrir einnmann kominn i heiminn, og daudinn fyrir syndina 2c. Rom. 5.

167. Kiunnu ver ad fa aptur þau taupudu Guds mynd?

Jau eitt Guds barn endur skapast til hennar fyrir trwna her i heimi, enn

enn odlast hana fullkomliga annars heims.

168. Er mannsins stand margfaldt?

Ferfaldt. 1) Heilagleikans stand, fyrr enn madurinn fiell. 2) Syndarinnar stand. 3) Naadarinnar stand. 4) Dyrdarinnar stand, peim sem verda sælu hoolpnir, enn Fordæmingar stand peim sem fordapast.

169. Í hvoriu standi erum ver nu?

Í syndarinnar standi, pvi ver syndgum: og undir eins i naadarinnar standi, er ver niotum naadar Guds fyrir Jesum Christum.

wt af Annari Greininni.

170. Um hvad hendlar aunnur grein Tvar-jamningarinnar?

Um Jesum Christum, og pat endurlausn er hann afrekadi oss.

171. Hvor er Jesus Kristur?

Hann er su aunnur persoona Gudddoomsins, sannur Gud og sannur madur.

172. Hefur pa Kristur tvær persoonur?

Nei: alls eina, so sem Post. segir: par er einn Gud, og einn medalgangari millum Guds og manna, madurinn Jesus Kristur. 1 Thim. 2. 5.

173. Hefur Kristur margar naturur?

Tvær; þa Guddoomlegu natturuna; og þa manndoomligu, sem er sal og lijkami: enn badar þessar natturur byggia i einni persoonu.

174. Af hvorium hefur Kristur sijna guddomlegu natturu?

Af sijnum Faudur fra eilijfd.

175. Hvadan kom honum su mannliga natturan?

Af sinni modur Mariu, sem var Josephs festarmey.

176. Af hvorium var Jesus getinn?

Af H. Anda, þad er Guds Andi tilbioo og helgadi jomfrw Mariu modur lijf, so Kristur fæddist af henni

hreinn og heilagur, ann mannligs tilverknadar.

177. Hvad þyda nefnin Jesus, og Kristur?

Jesus merkir frelsara: enn ordit Kristur utleggst smurdur; og er sammu þydingar sem Messias.

178. Hvi kallumst ver Kristnir?

Þad nafn hofum ver af Christo, þvi ver odlumst og so smurning H. Anda: þad er trwna, og andliga krapta til þess goda.

179. Hefur Kristur margt embætti?

Þriu: spamannligt, kennimannligt, og konungligt.

180. Í hvoriu var innifalid Christi spamannliga embætti?

Í því ad kenna og opinnbera monnum Guds vilia og raad til saluhialparinnar.

181.

181. Hvad er Christi kennimannliga embætti?

Ad fullnægia fyrir vorar syndir, med því ad gefa sitt lijf i daudann. Þar næst ad bidia fyrir oss hiá sjónum himneska Fauduri: og þetta hanns prestsembætti heyrir einkannliga til voru endurlausnar verki.

182. Hvad giorir Kristur eptir sínu konungliga embætti?

Hann stiornar, vidheldur og verndar sína kristni.

183. Eptir hvorri naturunni hefir Kristur endurleyst oss?

Eptir badum naturunum: post. segir. Gud hefir urvegad sér sofnud med sínu eigin bloodi. Act. 20.

184. Hefir Kristur endurleyst alla menn?

Jau, vissuliga: enn þeir rettrwudu nioota einasta hanns lavsnar gialds. Post. segir. Kristur hefir sialfann sig utgiefid fyrir alla, til endur lavsnar. 1 Thim. 2. 6 Hann er forlijkun fyrir allrar veraldarinnar syndir. 1 Joh. 2. 2.

185. Med hvoriu hefir Kristur endurleyst oss?

Ecki med gulli nie silfri, heldur med sijnu dyrmæta bloodi, og med sijnum saklavsa dauda, og logmalsins uppfyllingu.

186. Fra hvoriu hefir Kristur endurleyst oss?

Fra syndinni, daudanum og Djoflinum.

187.

187. Hvernin hefir Kristur frelsad oss frá syndinni?

Þannig, ad ver erum frelsadir frá syndarinnar ríkinu, og ad ver fyrir Christi kraft, kunnum ad móstrijda syndinni, ad hún eigi drottni yfir oss.

188. Hvad er það, ad Kristur hefur frelsad oss frá dauda-num?

Það er 1) ad sú tilhneigíng dauda verdur oss ad aubata, og inngaungi til eilífs lífs. 2) Andligi dauddinn hefir misst sína magt, því ver lifum í Christo fyrir trúna. 3) Fyrir þann eilífa dauda þurfa Guds börn eigi ad óttast.

189. Hvernin hefir Kristur frelsad oss frá Djöflunum?

Það ver erum eigi framar hans þjónar, eignadóttur, eda undir hans valdi.

190. Til hvors hefur Kristur endurleyst oss?

Ad ver, sem hanns endurkeypt born, lifum i hanns rijki, og þiosnum honum.

191. Er Christi stand margfaldt?

Tvofaldt, nidurlægingar- og upphafningar-standid.

192. Jhvorju var inuifalin Christi nidurlæging?

Jþvi, ad hann, eftir manndoominum, lagdi nidur fullkomna, og iafnadarliga brwkun sinna guddoomligra eiginnlegleika.

193. Vorn margar treppur i Christi nidurlægingar standi?

Fim. 1) Hanns fastæklig fæding. 2) pijnann. 3) krosfestinginn. 4) daudann. 5) greftraninn.

194.

194. Leid Kristur alleina ad lijkamanum?

Nei: hann leid einninn ad saalunni, sem hann sagdi: Mijn saal er hrygg alt til davda. Math. 26. 38.

195. Þvi let Kristur grefstra sinn lijkama?

1) So hann vinnadi þar med ad hann væri sannarliga dainn. 2) Til ad helga vorar grafir; þad er, giora þær oss ad sælum og roosaumum hvijldarstad.

196. Eru margar treppur i Christi upphafningar standi?

Fimm: 1) endurlijfgunin. 2) nidurstigninginn til helvijtis. 3) uppprisann. 4) himna forinn. 5) ad hann settist til Faudurfins hægri handar.

197. Hvor endur lifsgadi Jesum af davdanum?

Hann sialfur, bædi eftir sinni gudddoomligri og manndoomligri natturu, ásamt med Faudurnum og helgum Anda.

198. Hvar fyrir ste Kristur nidur til helvijtis?

Til ad hroosa sigri yfir davdanum og Diofulsins magt.

199. Nær uppreis Kristur fra davdum?

Snemma a sunnudags morgun, sem nu heitir paskadagur.

200. Dvaldi Kristur lengi a jordunni eftir upprisuna?

I fiorutijn daga, og a medan predikadi hann fyri sijnum læriſveinum og utsendi postulana.

201. Hvort fóor Kristur eptir þad?

Hann stie upp til himna, og setti sig til sijns Faudurs hægri handar.

202. Hvad merkir þad, ad Kristur settist til Faudurs hægri handar?

Þad hefur þann skilning, ad hanns manndomligt edli upphafdist til gudomligrar hattignar, til ad stiorna ollum hlutum, sem almattugur Gud.

203. Er Kristur eigi framar nalægur her a jerdunni?

Ad vijsu: enn þo osyniliga, so sem hann sagdi: Sia eg em hia ydur alla daga, alt til veralldarinnar enda. Matth. 28.

204. Hvenær mun hann birtaſt aptur ſyniliga?

Á efſta deigi, í ſkyum himins, til ad dæma lifendur og davda.

205. Nær mun þad ſke?

Þad veit Gud einnſaman; og þeſſvegna eigum ver alltid ad vera vakandi, og bvnir vid vorum vitiunartijma.

Ut af þridiu Greininni.

206. Um hvad hendlar þridia greinin?

Um heilagann Anda, og hanns naadar verkanir vid oſſ.

207. Hvor er H. Andi?

Hann er ſu þridia perſoona gudddoomſins, ſannur Gud, framgangandi fra eilijfd, af Faudur og Syni.

208.

208. Hvar fyrir kallast hann heilagur Andi?

Ecki alleina, ad hann er heilagur i sinni veru, eins og hinar adrar persoonurnar, heldur og af þvi, ad hann helgar oss mennina, og kallast vor helgari.

209. Hvi lijk er helgan H. Anda?

Yfir hofud ad segia, er hun innifalinn i þvi, ad H. Andi tilbyr manninn so, ad hann fær ordid hluttakandi þeirrar naadar, sem aullum er veitt fyrir Jesum Christum.

210. Hvar med helgar H. Andi oss?

Med Guds ordi og sacramentunum, sem eru vor sáluhiálpar medol.

211.

211. Hverjar eru H. Anda verkanir vid oss?

Þessar, ad hann kallar oss, upplysir, endurfædir, endurnyar oss, og vidheldur i trwunni.

212. Hvad skilur þu fyrir H. Anda kollun?

Ad hann med Guds ordi vekur oss af svefni syndarinnar, bioodandi ollum Guds naad, og saluhialpina.

213. I hverju er upplysing H. Anda innifalin?

I þvi ad hann gefur monnum rettann skilning a Guds ordi.

214. Hvad er endurfædingin?

Hun er giof og veiting trivarinnar: so þad er sama ad vera endurfæddur, og ad vera rettwadur.

215.

215. Því heitir það fæding?

Af því maður fæðist með andligum hætti, það er, fær nytt líf í Guði, undir eins og hann odlast trúna; enn sá endurfæddi kallast dauður í syndunum. Eph. 2.

216. Hvør eru medøl til endurfædingarinnar?

1) Skírnin hiá háurnunum.
2) Guds ord hiá þeim fullorðnu.

217. Hvað er trúin?

Hún er sonarligt traust og tileinkan Guds náðar, sakir Christi forþenustu.

218. Eru margar greinir trúarinnar?

Þriár: 1) þekkingin á Guði, af hans ordi. 2) Samþycki hiartans um Guds orða sannleika. 3) Siálfst trúnaðar-traustið; að maður treidi

reidi sig uppa Guds naud, vegna forpenustu Jesu Christi.

219. Hvor eru kenniteikn ennar saunnu trwar?

1) Elskann til Guds og naungans. 2) Vidbioodur og hatur a syndinni. 3) Alvarligur asetningur ad spornast vid illu, og eflast i thvi gooda.

220. Alitur Gud thann rettrwadann, sem hefir veika trw?

Ad vijsu: thvi hann segir: Eg vil ecki brioota thann braekada reyrinn, og eigi utslockva thann liyttloganda hørkveik. Es. 42. 3.

221. Hvor naadargiorningur Guds fylgir naest eptir endurfædinguna?

Rettlætingin,

222.

222. Hvad er Rettlætinginn?
Hun er naudar verk þess gooda Guds, er hann fyrirgefur þeim rettrwada syndirnar; og tileinkar honum Jesu Christi forþenan og rettlæti.

223. Forskuldar sa rettrwadi ad rettlætast af Gudi?
Engannveiginn: heldur giorir Gud þad alleina af naud og miskunsinni, vegna Jesu Christi verdskuldunar.

224. Hvort naudarverk Guds er næst Rettlætingunni?
Endurnyungin.

225. Hvad er Endurnyungin?
Hun er 1) Sifeldlig mootstrijda og aflat syndanna. 2) Daglig framnfor i Guds otta og goodum verkum: og þetta er eftir ordum postulans, ad aflegga þann gamla-

manninn, og iklædast peim nya manni. Eph. 4. 22.

226. Kann madur sialfur ad vidhalda ser i trwnni?

Nei; pad giorir h. Andi. 1) pa hann auvitar manninn i samviskunni, so opt sem hann syndgar. 2) Leidrettir og frædir, pegar hann gengur afskeidis, og skilur eigi Guds ord retti liga. 3) Huggar pa veiktrwudu af Guds ordi, eda fyrir innvortis vitnisburd. Rom. 8.

227. Verda allir bluttakandi pessara naudarverkana h. Anda?

Allir peir sem eru i kristilegri kirkiu, og piggia pa frambodnu Guds naud.

228.

228. Hvad er kristileg kirkia?

Hun er sofnudur og samqvæmi Kristinna manna, og rettrwadra, hvar sem þeir eru i heiminum.

229. Hvad margslags er kristilig kirkia?

Hun er tvennslags, synileg, eda osynilig.

230. Hvad merkist fyrir þa synilegu kirklu?

Allir menn sem kristnir kallast, og berlega vidurkenna sanna trw.

231. Hvorier eru limer ennar osynilegu?

Aull rettrwud Guds born, sem ad sonnu dyliast fyrir heiminum, enn eigi fyrir Gudi, þvi hann þeckir alla sijna. 2 Thim. 2. 19.

232.

232. Hvorninn adgreinist hin osýniliga kirkia?

Hun er annad hvort strijdandi her a jordunni, eda sigrihroosandi a himnum, sem er sofnudur wtvaldra.

233. Hvor eru lavn peirrar sem nu strijdandi kristni?

Guds naud, syndauna fyrirgefning, og eilijst lijf.

234. Hvad er holdsins upprisa sem pridia greinin minnist a?

Hun er pad, ad Gud mun, a pei m sijdasta deigi, uppvekia pau davdu lijkami manna, og samtengia aftur med peim salirnar.

235.

235. Hvor verda sidann kier peirra upprisnu?

Peir sem gott hafa giort munu framgaunga til eilijfs lijfs, og peir sem ilt hafa giort, til eilijfs davda.

236. Er lijfid margslags?

Preunslags: tijmanligt, andligt, og eilijft.

237. Hvad nefnir pw tijmanligt lijf?

Natturliga sameining millum saalar og lijkama.

238. Hvad er pad andliga lijfid?

Pad er saalarinnar sameining med Gudi, fyrir hanns ibwd i hiarta mannsins.

239. Hvad er eilijft lijf?

Pad er fagnadar vist utvaldra med Gudi, hvar peir munu sia Drottinn avgliti til avglitis, og metrast eilijfliga af nægdar giædum hanns hujs.

240.

240. Er dauðinn margsslags?

Þrennslags; tijmanlligur, andligur, og eilijfur.

241. Hvað er sá tijmanlegi dauði?

Hann er aðskilnaður millum sálar og lijkama.

242. Hvað er andligur dauði?

Hann er missir Guðs ijmyndar úr hiartanu; eða sem Post. segir: að vera dauður í syndunum Eph. 2.

243. Skilst ecki lijka með öðru móti að deyja andliga?

Jú, að deyja andliga merkir og so að deyja frá syndunum, það er að deyða syndsamliga grund holdsins, og sú meining er í þessum orðum: Vér erum greftradir með Christo fyrir skijrnina til dauðans &c. Rom 6.

244.

244. Hvad er sa eilifi daudi?

Hann er allra vantrwadra eilifr utskwfan fra Gudi i hin ytstu myrkur, par vera mun op og gnijstran tannanna.

Um Drottinnliga Bæn.

245. Er bænin margfold?

Tvofold: innvortis bæn i hiartanu, og sa utvortis med munninum.

246. Lætur Gud ser lijka utvortis bæna giord?

Ja: hun er Gudi packnæm, pegar munnurinn mælir af gnægd hiartans: Enn hitt stodar alls ecki, ad naalægast Gud med vørunum, se hiartad par langt fra.

247. Nær eigum ver ad bidia?

Ecki ad eins a helgum daugum, og audrum asettum tijmum, sem god og christilig sidvenia bydur; heldur og ein-

nin skal hiartad jafnann vaka ti Guds i bæninni.

248. Hvad skal upperfa oss til bænarinnar?

1) Vor eigin þaurf og erbyrgd. 2) Guds bod, og fyrirheit um bænheyrsluna.

249. Hvornin a madur ad bwa sig undir bæninа?

Madur skal 1) bidia Gud um hialp og adstod til ad bidia rettiliga. 2) Birda fyrir ser Guds hatign, og sijna eigin lægingu. 3) Sleppa aullum hiegoonligum þaunkum.

250. Hvornin skal madur so bidia?

Med avdmykt hiartans, med heitri alvauru, og trwnadartravsti um bænheyrsluna.

251. Hver ai ad vera stofn og grundvøllur bænarinnar?

Christi helga verdskuldan: þvi hvørs ver bidium Fødurinn i hans nafni, þad vill hann veita oss. Joh. 16. 22.

252. Hvoria varwd skaltu brwka i bæna giordinni?

Um þau natturligu hlutina, so sem lijf, heilsu, og stundligt medlæti, skal eg bidia Gud med þvi fyrordi, ef honum so þocknast, og giai hann mer þad fyrir bestu: enn þess andliga gooda mau eg oska mer fortakslavst, þvi eg veit fyrir vist, ad Gud vill allir menn verdi sauluhoolpnir, og komist til sannleiksins vidurkennings. 1 Thim. 2.

253. Hvor er su fullkomnasta og besta bæn?

Fadir vor, sem Drottinn kendi sijnum læri-sveinum, og oss allum ad bidia med.

254. Hvornin sundurskiptist Drottinleg bæn?

I inngangginn, Sio bænirnar, og nidurlægid.

255. Hvornin hlioodar inngangurinn?

Fadir vor, þu sem ert a himnunum.

256. Hvorn nefnir þu her fadur?

Allar þriar Guddoomsins personur, Fadur, Son og H. Anda.

257. Hvi verdur Gud avarpadur i bæninni sem fadir?

1) Til ad minna oss a, ad hann er vor sannur fadir, enn ver allir hanns born,

born, og ad þvi leiti hvor annars broodir og systir. 2) Ad ver, med þvi stærra trwnadartravsti, meigum bidia hann, sem god born bidia sinn fædur.

258. Hvar fyrir segir þu Fadir vor a himnum?

Til ad minna mig a Guds almætti og hæiign, hvors hæsæti himininn er, enn jordinn fótskor hanns foota.

Fyrsta Bænin.

Helgist þitt nafn.

259. Hvad merkist her fyrir Guds nafn?

Sialfur Gud, og hanns heilaga ord.

260. Er ecki Guds nafn i sjalfu sjer heilagt?

Ad vissu, enn ver bidium, og skulum ustunda, ad pad einnin vegsamist og helgist medal vor.

261. Hvornin helgast Guds nafn vor ai medal?

1) Pegar Guds ord er predikad hreint og klart. 2) Pegar ver so sem Guds born lifum eftir pvi.

262. Hvorninn vanhelgast Guds nafn?

Med raungum lærdomi; og ogudlegu lijferni.

Annar Bænin.

Tilkomi pitt rijki.

263. Er Guds rijki margslags?

Prennslags 1) Hanns magtar rijki, i hvoriu hann stiornar med almætti ollum hlutum ai himni og jordu. 2) Nad-

Naadarrijki, i hvoriu hann med naad stioornar sinni Kristni her a jordunni. 3) Dyrdarrijki, i hvoriu h. englar og þeir utvolldu, lifa med Gudi um alla eilijfd.

264. Um hvort af þessum rijkis um bidium ver i annari bæninni?

Um hanns naadar og dyrdarrijki.

265. Hvornin kemur Guds rijki til vor?

Þegar ver fyrir naadar verkan h. Anda trwum Guds ordi, og lifum eptir þvi.

266. Hefir ecki Satan og so rijki?

Jai: Undir hanns rijkis stiornan eru heimsins born, þad eru allir vantrwadir. Post. segir: ad hann sie gud þessarar veraldar, krøptug

ur i hørnum vantrvarinnar. 2 Cor. 4. Eph. 2.

þridia Bœnin.

Verdi þinn vilie so a jordu sem a himnum.

267. Hvad er Guds vilie?

Ad ver fyrir hanns ord eflumst i trwnni, og heilogu lifierni alt til æfiloka. Post. segir: þad er vilie Guds, ydar helgan. 1 Thess. 4. 3.

258. Hvornin skedur þessi Guds vilie?

Med þvi, ad ver lautum oss stiornast af Gudi, þegar hann hindrar vor ill rad, og ogudligann asetning.

269. Hvor hindrar Guds vilia?

1) Diofullinn, þegar hann fær nockurum snwid fra Gudi, i synd og fyrirdœming. 2) Heimurinn, eda þeir ogudligu, sem þraliga briota

Guds

Guds villia, þionandi syndinni og diofliniun. 3) Vort eigid hold og blood, er þad rækir sijnar vondar girndir, sem eru fiandskapur i gegn Gudi. Rom. 8. 7.

Fiorda Bœnin.

Gief oss i dag vort dagligt bravd.

270. Hvad skilst hèr fyrir bravd?

Allt þad sem oss er navdsynlegt tijl lijfs uppheldis.

271. Hvar fyrir segium ver i dag: eda þvi nefnist dagligt bravd?

Þar af skulum ver læra ad nægiast med vort dagligt uppheldi, og kvijdum ecki morgun deginum, heldur kaustum vorri ashyggu uppa Drottinn, sem elur onn fyrir sijnum.

272. Er þad baunnud audl lifsins fyrir hyggia?

Engannveginn: rett og skyldugt er ad leita med Guds otta og goodri forsioon, naudsynligrar atvinnu, því i sveita vors andlitis skulum ver vors bravds neyta. Gen. 2. Enn þar vid at ecki skylt, hiegoomlig bvksorg og agirni eftir meiru enn þorfin kresur.

273. Því segir þu, gef oss vort bravd?

1) Þar bid eg Gud, ad meiga neyta mijns eigins bravds med rettu mooti, enn ecki annara med rangindum. 2) Er eg skyldugur ad oska so audrum goods sem sialfum mer.

274. Hvor er vor skylda vid Gud fyrir dagligt bravd?

Ver skulum vidurkenna, ad allir godir hlutir eru hanns gaefur, og biggia tau med lofgiord og thacklæti.

Fimta Baenin.

Fyrirgief oss vorar skuldir, so sem ver og fyrirgefum vorum skuldu-nautum.

275. Hvad skilst her fyrir skuldir?

Vorar syndir med peirra forpentu straffi.

276. Hvorer kallast vorir skyldu nautar?

Allir peir sem hafa giort oss nockud a mooti.

277. Hvoriu lofum ver Gudi i þessari bæn?

Ad ver vilium, fyrir Guds sakir, vægia og til gefa þeim sem nockud hafa aflaga vid oss giort, og eftir Christi bodi, vera odrum miskunsamir, eins sem Gud er miskunsamur a moti oss.

Siøtta Bænin.

Eigi leid þu oss i freistni.

278. Er freistnin margslags?

Tvennslags: til þess gooda, og til þess vonda.

279. Hvor freistar vor til þess gooda?

Gud sialfur: það er, hann reynir oss margvijsliga, ad hann þannig æfi, efli og avki vora trw von og þolinmædi.

280.

280. Bidium ver þai ad Gud freisti vor ecki?

Nei heldur bidium ver 1) Ad hann eigi freisti vor framm yfir vora veiku krafta. 2) Ad hann vardveiti og styrki oss a moti freistingum vorra ovina.

281. Hvorier eru þeir ovinir sem freista vor til eins vonda?

Diofullinn, Heimurinn, (eda vondir menn i heiminum) og vort eigid hold.

282. Hvornin freistar Diofullinn vor?

Med þvi ad uppkveikia i hiartanu vondar hugrenningar, og aisetning til ad syndga, eins og hann giordi vid Judas. Joh. 13.

283. Hvornin freistar heimur inn vor?

Med tillockan til þess vonda, og med hneigsli.

284. Hvad er hneigsli?

Allt hvad ver steytum oss a, eda oss leidir til syndarinnar.

285. Er hneigslid margfaldt?

Tvofaldt. 1) Gesid hneigsli, eda ill eptirdæmi, sem leida til hrosinnar. 2) Tekid hneigsli, þad eru annara god ord eda verk, sem oss raungliga verda ad asteytingar steini.

286. Hvornin freistar vor vort eigid hold?

Med til hneiging og lyst til syndarinnar. Post. segir: Hvor einn freistast, nær hann tilreyzist af sinni eigin girnd, og lockadur verdur. Jac. 1. 14.

287. Hvorsu fær madur sigrad
þær vondu freistingar?

Ver skulum, sem Kristur kendi sjnum læriſveinum, vaka og bidia, ſo eigi føllum ver i freistni. Math. 26.

Siøunda Bœnin.

Heldur frelſa oss fra illu.

288. Hvorsu margfaldt er þad
illa, sem ver afbidium i
þessari bœn?

Tvofaldt, lijkamligt, og andligt.

289. Hvad er þad lijkamliga illa?

Allt stundligt motlœti, ſo sem 1) Heilſubrestur, og adrar lijfins mæinsemdir. 2) Fiartion, volœdi, og skortur a dagligu bravdi. 3) Skomm, og hnecking a virdingu vorri, og godu mannordi.

290.

290. Hvad er pad andliga illa?

Pad sem grandar saalunni, syndinn, vanrækinn, og ad lokum eilijf fyrirdæming.

291. Hvad ilt er oss skadvænligast?

Pad andliga, sem saalina snertir, pvi likamligt motlæti er oss opt og tijdum til ens besta, og skyldugt ad ver medtokum pad sem heilsu samligann kross af hendi Guds.

292. Hvornin verdur krossinn oss ad godu?

Med pvi moti. 1) Ad hann hindrar oss frá pvi ad syndga. 2) Kennir oss ad peckia vorn vanmatt. 3) Upphvetur oss ad leita lids og liknar hiá Gudi. 4) Uppvekur hiá oss lon-

un til ad leysast her frai, og komast i Guds dyrdarrijki.

293. Hvonær frijast Guds børn frai aullu illu?

J davdanum, þegar root syndarinnar upprætist, þad er, þegar þaug eigi fyndga framar.

294. Hvad er nidurlagid ai Drottinnligri bæn?

Þviad þitt er rikid, mattvrinn og dyrdin ad eilijfu Amen.

295. Þvi verdur minst ai þetta sijdast i bæninni?

Til þess ad styrkia oss i trunni um bænheyrsluna: þvi med þessum ordum verdur oss synt, ad Gud hefur alla hluti undir sinni stiorn og valdi, og honum er alls ecki um megn, ad hialpa oss i aullum lijfs og salar navdsynium.

296.

295. Því endar þu bænina med þessu ordi Amen?

Med því ordtæki oska eg i hiartanu, ad mijnar bænir til Guds, seu i Christo Ja og Amen.

297. Gefur Gud avalt þad hann er bedinn um?

Nær hann er rettiliga bedinn, þa gefur hann annad hvort þad umbedna, edur annad er hann ser fyrir oss framar nytsamligt vera.

298. Bænheyrir Gud alltid strax?

Stundum dregur hann undan bænheyrsluna, ad ver þess optar og alvarligar bidium, og ækaullum hans nafn.

Umm

Um Sacramentin.

296. Hvad er eitt sacramentum?

Það er ein heilög skipan Guðs almættugs, í hvorri hann með sýnilegum medolum veitir, og stadfestir með oss sína naud og ósýnilig gædi.

300. Er margslags esui í hvoriu sacramenti?

Tvennslags, jardneskt, sýniligt; og himneskt ósýniligt.

301. Voru maurg sacramenti í gamla testamentinu?

Tvo; Umskurnin, og Páskalambid.

302. Eru maurg sacramenti nyatestamentisins?

Einnin tvo; Skírnin, og Drottins qvoldmaltíjd, er Kristur innsetti í stad hinna fyrru.

Um

Um Sacramentum Skyrnarinnar.

303. Er margfalds veruligt efni skirnarinnar?

Tvennfalds. Vatnid og H. Andi: so sem Kristur segir: Nema nockur verdi endurfæddur af vatni og Anda, hann kann ecki ad erfa Guds rijki. Joh. 3. 5.

304. Hvonær sameinist H. Andi med vatninu?

Vid pessi ordin: Eg skijri pig i nafni Guds Fadur, Sonar, og heilags Anda.

305. Hvor er nytsemi skyrnarinnar?

1) Ad hun frelsar oss fra syndinni, daudanum og dioflinum. (Sia 186. Spurningu.) 2) Gefur eilijft lijf

og

og sáluhialp ollum þeim er trúa. Kristur segir: Hvor hann trúir og verdur skírdur, sá skal holpinn verda: enn hvor eigi trúir, skal fordœmast. Marc. 16.

306. Þar Kristur hefur oss þetta afrekad, hvi tileinkast þad þá skírninni?

Skírnin er einasta medal til þess, ad ver niótum þeirrar frelsunar, sem oss er veitt í Christo.

307. Verda þá allir sáluhólpnir sem eru skírdir?

Nei, þeir einir erfa Guds ríki, sem skyrdir eru, og standa stodugir í trúnni alt til lífsins enda.

308. Hvar fyrir kallast skírninn ein laug?

Þviad, so sem madurinn hreinsast í laugínni af líkamans saurendum, so hrein-

yreinsast og bornin i skijrninni af syndarinnar sekt og saurgun.

309. Hvi nefnist skijrnin endursædingar og endurnyungarlavg?

Þviad vid þetta helga einbætti fædast bornin ad nyu; þad er, af dasamligri verkan H. Anda, odlast trwna a Christum.

Enn þeir fullordnu edurnyast her, og þiggia af Gudi enn fremri styrk og avkning truarinnar.

310. Fortapast ungbornin sem deya uskijrd?

Nei missir skijrnarinnar veldur einkis syrirdæmingu, heldur vijsvitanlig vanrækt a þessu sauluhialpar medali.

311.

311. Hvern saattmaala giordi Gud vid þig i skijrninni?

Hann lofadi ad vera minn naadugur Gud og fadir, frelsa mig frá ollu illu, og ad æfi lokum gefa mer eilijft lijf.

312. Hverju lofadir þu Gudi aptur á moti?

Ad eg vildi trúa á Gud, og honum þiona alla mijna lijfdaga: enn hafna fiandanum og ollum hans verkum.

313. Efnir Gud það hann lofadi i þer i skijrninni?

Ad vijsu: því hann er trufastur og kann eigi ad ljúga. Rom. 3. 3. Jer. 10. 10.

314. Kantu einnin ad fylla þitt skyrnarsæri vid Gud?

Eigannveiginn sem ber: enn ef eg trwi, þa aliitur Gud mig eins og eg hafi þad fullkomliga efnt.

315. Hvornig brytur madur sinn skijrnar sattmala?

Þad skedur hvenær sem madur syndgar opinnberliga og vijsvitandi, eda leidist til andligs andvaraleysis, og gleymir ad vaka og bidia: þvi þa ma segia ad hann se hvorki heitur nie kaldur. Apoc. 3.

316. Skal sa þa skijrast ad nyu sem rofid hefir skijrnar sattmalann?

Nei: þvi sattmalinn af Guds hallfu er orofinn; Enn þo hlytur madurinn ad endurfædast fyrir Guds

ord,

ord, og at-nya sitt skijrnar loford mid idran og yfirbot.

317. Kantu þat vera þess fullviss ad Gud vill taka þig til naadar aptur?

Jau, vissuliga: þvi hann segir sialfur. Hve nær sem hinn ogudlegi snyr ser fraa sijnu ogudligæ at hæfi, þat skal hann lifa og ecki deya. Ezech. 18. 27. og Kristur segir: Komed til min allir þer sem erfidi drijgid, og erud þyngæ piaadir, eg vil endurnæra ydur. Mat. 11.

318. Eru margir partar sannrar idrunar?

Tveir: hugaraungrid og trwin; enn ny hlydni, edur at setningur betra lijfernis, er auvextir trwarinnar.

319. Hvad er þetta hugaraungur?

Það er 1) Ad þeckia og vidurkenna synd sijna. 2) Ad hrellast og an-

graft i hiartanu, af þvi madur hefir styggt sinn goda Gud og faudur. 3) Ad hafa vidbiód og hatur til syndarinnar.

320. Er idranin margslags?

Tvennslags. 1) Idran þeirra faullnu, þad er þeirra sem fallid hafa frá Gudi; eda eigi voru fyrr i Guds barna rod. 2) Idran þeirra sem standa: eda sá tregi sem enir endurfæddu hafa dagliga fyrir sijnar breyskleikans syndir.

321. Hvad ætlar þu vera þann gamla Adam sem her getur üúl i fræduunum?

Eg skil fyrir hann syndum spilta naatúru, þad er üppruna syndina, sem ver höfum erfót eptir Adam.

322. Hvad skál giora vid þenna gamla Adam?

Hann at ad dreckiast og deydast; þad er madur a dagliga ad motstrijda

da spilling natturunnar, og eigi lata eptir holdinu þess girndir ad rækia.

323. Hvad er sa nyi madur?

Það er sama sem endurnyan, eda betran lifernisins.

324. Hvornin a þessi nyi madur dagliga ad upprijsa i oss?

Þannig, ad ver latum oss altid meir og meir fara fram i hinu goda; eda sem Post. segir: endurnyumst i anda vors hugskots. Eph. 4. 23.

325. Hvijlijka þanka a skyrnin dagliga ad uppvekia hia oss?

1) Ad minnast þess, hvoriu ver hofum þar Gudi lofad. 2) Astunda ad efna það loford. 3) Gledia oss vid Guds heit og sattmala, sem aldreigi færist ur skordum.

Um Sacramentum Altarisins.

326. Hvad er sacramentum Altarisins?

Pad er ein su heilaug skipan Jesu Christi, ad ver kristnir menn skuluni, med og undir braudi og vijni, medtaka hanns lijkama og blod.

327. Hvemargslags hlutir eru i Altaris sacramentinu?

Tvennslags; tveir jardneskir synilegir, eda natturligt braud og vijn; og tveir himneskir osynilegir, semeru Christi sannarligur lijkami og blod.

328. Kantu trwa thvi ad Christi lijkami og blod sie naelægt i sacramentinu, er thu sier thad ecki?

Vissuliga; thad votta berliga thessi Christi ord, takid og etid, thad er minn lijkami, dreckid, thad er mitt blod. 327.

329. Hvernin ma þetta ſke?

Jeſu Chriſti lijkami og blod ſameinaſt med bravdinu og vijninu, undir eins og eg medtek þad: ſo eg bergi Chriſti lijkama med og undir braudinu, og hanns blod, med og undir vijninu.

330. Umbreytiſt þa bravdid i Chriſti lijkama, eda vijnid i Chriſti blod?

Nei: heldur ſamteingiſt hvad vid annad, eptir þvi ſem Poſt. ſegir: Sa bleſſadi kaleikur, hvørn ver bleſſum, er hann eigi ſameining Chriſti blods? og bravdid hvort ver brjotum, er þad eigi ſameining Chriſti likama? 1 Cor. 10.

331. Hvonær innſetti Kriſtur altaris ſacramentum?

Seint um qvold, adur enn hann var forradinn, og þvi kallaſt þad Drottins qvoldmaltijd.

332. Hvor ord og atvik brwkadi Kristur i innsettningu h. Qvoldmaltijdar?

Hann took bravdid, giordi packir, og bravt pad, og gaf sijnum lærisveinum, og sagdi; takid og etid, pad er minn lijkami sem, &c. Hann took kaleikinn, giordi packir, gaf sijnum lærisveinum og sagdi, dreckid allir her af &c.

333. Hvorier eiga ad medtakast til Altarisins sacramentis?

Rett-Kristnir menn, sem fengid hafa pann aldur og pecking i sijnum kristindomi, ad peir kunni ad profa og ransaka sialfa sig.

334. Hvorium a ad vijsa fra sacramentinu?

Peim sem drygt hafa opennberar stor syndir, eda forakta petta saluhialpar medal: lijka peim er, fyrir vankunnattu eda ovitsku sakir, kunna

cigi

eigi ad profa sialfa sig. Þessum verdur rettiliga frauvijsad, þangad til þeir vidurkenna synd sijna, og giora bøt og betran.

335. Hversu opt skal madur ganga til Guds bords?

Þar til er eingi viss tijmi aqvardadur, enn ad þad skuli optar enn sialdan ske, er avdradid af þessum ordum. So opt sem þer etid af þessu brauði, og dreckid af þessum kaleik, skulud þer kunngiøra dauda Drottins, þangad til hann kemur. 1 Cor. 11.

336. Hvad skal oss knya til ad giora þad optliga?

Christi skipan, og naudar tilbod þar næst vor eigin naudsyn, og þorf salarinnar.

337. Skal einn ganga til Guds bords, finni hann eigi laungun hiá sér til þess?

Ad vijsu: því girnist hann af hiarta ad fá andliga lysting, og verda verdugur Drottins bordgestur, þá hefur hann hlutdeild í því er Kristur sagdi: Sælir eru þeir, sem hungrar og þyrstir eptir rettlætinu, því þeir munu saddir verda. Mat. 5. 6.

338. Hverja nytsemi hefur madur af rettilegri brukan altarisins sacramentis?

Hann styrkist í trunni um Guds naid, og syndanna fyrirgefning.

339. Hvernig má það ske?

Það skedur einkanliga fyrir andligann og Gudligann krapt sacramentisins, ad samverkanda helgum Anda. Þar næst orvast eg styrkist mijn trwa, er eg veit, ad eg undir

brav.

bravdinu medtek Christi helgasta lijkama, ai hvorium hann lidid hefur mer til frelsis; og undir vijninu hans blood, sem hreinsar mig og þvær af allri synd. 1 Joh. 1. 7.

340. Missir sa syrirgefning syndanna. er hindrast frai ad brwka þetta sacramentum?

Nei: ef hann er rettruadur, þai nægir honum sii andliga navtnin, sem er truin. Joh. 6.

341. Hvors straffs aflar hann ser, er overdugur gengur til Guds bords?

Han etur og dreckur sialfum ser dom; og verdur sekur vid hold og blod Drottins: þad er, hann leidir yfir sig Guds reidi, er hann tredur saurtmaulans blod undir footum.

342. Hvornig skal madur bua sig undir Herrans qveldmaultid?

Hann skal bidia Gud um h. Anda hialp til verdugligs undirbwnings:

og

og þar næst prosa og ransaka sialfann sig.

343. Hvad skal madur prosa hia sialfum ser?

Sitt framferdi, og sijna trw.

344. Hvoruin skal madur prosa sitt framferdi?

Hann skal bera sinn lifnad saman vid Guds bodord, og ransaka hvört hann hefur eigi med paunkum ordum, og giordum, framid pad sem þar bannad er, eda forsomad hvad þar er skipad.

345. Hvornig fer madur prosad sijna trw?

Hann skal, eptir Evangelii reglu, leita hia sialfum ser ad truarinnar avegsti og kenniteiknum; sem er elskan til Guds, og kiærleiki til naungans.

346.

346. Nær einn eptir þessa profan, þeckir sig sekann fyrir Gudi; hvad skal hann þar giora?

1) Ber honum af hiarta ad angrast yfir sijnum syndum. 2) Lofa Gudi og sinni samvitsku, ad giora boot og betran. 3) Reida sig midt i þessu uppa Guds naadar fyrirheit, og Jesu dyrmætu forþenustu; og ganga so til Guds bords.

347. Med hvoriu hugar fari skal madur so ganga til Drottins qvøldmaaltijdar?

Hann skal 1) Snua sijnum paunkum frar jardneskum hlutum, og upplypta þeim til Guds. 2) Med, stærstu hiartans avdmykt, þenkia um Guds hatign, og sinn overdugleika. 3) Gudrækiliga virda fyrir ser Jesu davda, og hans blods uthellingu, anllum heiminum til fridþægingar. 4) Trua þvi og treysta, ad þessi

Jesu

Jesu likami og blod, er hann nu medtekur, sie einn pantur um Guds naud, og syndanna fyrirgefningu, medtaka so sacramentid med bæn, hiartans fognudi, audmykt, og packargiord.

348. Hvornin skal madur hegda ser, eptir pad hann hefir medtekid sacramentid?

Hann skal Idugliga minnast pess, 1) hvoriu hann sijdast lofadi Gudi i sijnum skriptar gangi, pad er, siau vid syndunum framveigis. 2) Hvorsu stor virding pad var ad heita Jesu brwdur, og vera hans bordgestur i sacramentinu. 3) Hvijlijk synd pad er, ad stygga hann ad nyu med vijsvitandi syndum. 4) Einsetia ser ad pocknast og piona honum alla sijna lijsdaga.

349. Hvors mai sa vænta fer, er lifir med pessu hugarfari alt til enda?

Ad verda Guds barn, og erfingi himnarijkis.

Cl. Borgfirdinga.
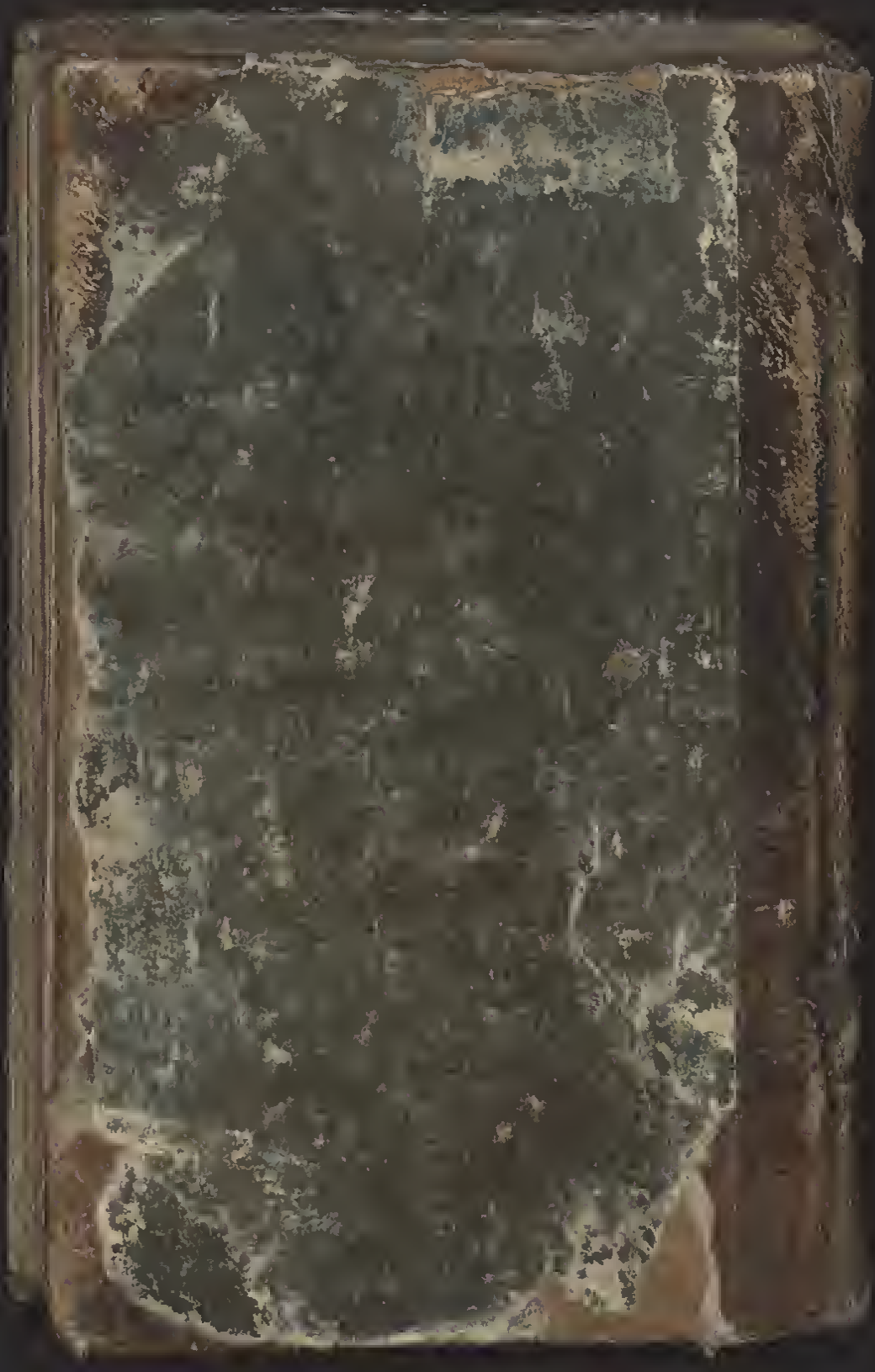
(Ekki til á Landsbóka-safninu.)